

MODERNIZATSIYA DAVRIDA MAKTABGACHA TA'LIMNI

RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

Mallayeva Zeboxon Soibnazarovna

Navoiy Innovatsiyalar Universiteti

Annotatsiya. Maqolada modernizatsiya davrida maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatini tubdan yaxshilash, ilg'or xorijiy tajribani o'rgangan holda har jihatdan zamonaviy tizim yaratish masalalari yoritilgan. Shuningdek, muallif bu borada maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor vazifalari sifatida o'rinli takliflarni keltirib o'tgan.

Kalit so'zlar: Tizimli monitoring, startap-loyiha, struktura, axborot texnologiyalar, infratuzilma, aqliy salohiyat.

KIRISH

Mamlakatimiz uchun yosh avlodni har tomonlama yetuk inson qilib tarbiyalash hayotiy muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki har qanday jamiyatning ravnaqi, ijtimoiy, siyosiy, iqqisodiy faravonligi fuqarolarning aqliy va axloqiy salohiyati hamda ularning ma'naviy darajada yuksak rivojlanishiga bog'liq.

ADABIYOTLAR SHARHI

— Shu nuqtai nazardan bugungi kunga qadar maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatini tubdan yaxshilash, maktabgacha yoshdagi bolalar qamrovini oshirish, ilg'or xorijiy tajribani o'rgangan holda, har jihatdan zamonaviy tizim yaratish masalasi dolzarflik kasb etmoqda edi.

Farzandlarimizning maktabda qanday o'qishi, yuksak maqsadlar bilan kamol topishi ko'p jihatdan maktabgacha ta'lim muassasasidagi tarbiyaga bog'liq. Ilmiy kuzatishlar va tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inson umri davomida oladigan barcha

axborotning 70 foizini 5 yoshgacha bo‘lgan davrda olishi aynan bola shaxsining rivojlanishida maktabgacha ta’limning o‘rni nechog‘li muhimligidan dalolat beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Maktabgacha ta’lim tizimini isloh qilishdagi mavjud muammolarni bartaraf etish maqsadida qarorda quyidagi keng ko‘lamli tadbirlarni amalga oshirish ko‘zda tutilgan va biz bularning ayrimlarini ko‘rsatib o‘tamiz:

- maktabgacha ta’lim tizimini rivojlantirishga qaratilgan yagona davlat siyosatini amalga oshirish, maktabgacha ta’limni har tomonlama rivojlantirish, tarbiyalanuvchilarning bilimi va ma’naviy-axloqiy darajasini yanada yuksaltirish;
- o‘quv-tarbiya jarayoniga o‘qitishning zamonaviy ilg‘or shakllarini, yangi pedagogik va axborot texnologiyalarini, ta’lim-tarbiyaning samarali shakl va usullarini joriy etish;
- maktabgacha ta’lim muassasalarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlash va ularning faoliyati samaradorligini oshirish;
- maktabgacha ta’lim muassasalarida davlat talablari bajarilishining tizimli monitoringini olib borish;
- nodavlat maktabgacha ta’lim muassasalari tarmog‘ini rivojlantirish, ular o‘rtasida sog‘lom raqobatni shakllantirish hamda ta’lim xizmatlari turlarini ko‘paytirish.

— Umuman olganda, maktabgacha ta’lim turli yoshdagi bolalarni maktabga tayyorlash bilan birga, ularni sog‘lom, har tomonlama yetuk qilib tarbiyalash uchun zarur tashkiliy, uslubiy psixologik, pedagogik shart-sharoitlar yaratadi, bolalarni maktabda muntazam ravishda ta’lim olishga tayyorlashda ota-onalarga yordam beradi, unda o‘qishga intilish hissini uyg‘otadi. Maktabgacha ta’lim bola 6-7 yoshga yetguncha oilada hamda davlat va davlatga qarashli bo‘lmagan maktabgacha bolalar muassasalarida amalga oshiriladi. Maktabgacha ta’lim bola shaxsini maktabgacha

bolalar ta'lim-tarbiyasiga qo'yiladigan davlat talablariga muvofiq sog'lom, yetuk, maktabda o'qishga tayyor tarzda shakllantirish maqsadini ko'zlaydi. Shu o'rinda maktabgacha ta'lim muassasalarining aniq vazifalari, xususi, to'xtalsak.

Maktabgacha ta'limning vazifalari:

- bolalarni xalqning boy milliy madaniy-tarixiy merosi va umumbashariy qadriyatlar asosida aqliy va ma'naviy axloqiy jihatdan tarbiyalash;
- bolalarda milliy g'urur, vatanparvarlik hislarini shakllantirish;
- maktabgacha yoshdagi bolalarning bilim olish ehtiyojini, o'qishga intilishini shakllantirish, ularni muntazam ravishdagi ta'lim jarayoniga tayyorlash;
- bolalar tafakkurini rivojlantirish o'zining fikrini mustaqil va erkin ifodalash malakalarini shakllantirish;
- bolalarning jismoniy va ruhiy sog'ligini ta'minlash.

Maktabgacha ta'lim muassasalari hududlarning demografik, ijtimoiy-iqtisodiy va boshqa xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etiladi. Maktabgacha ta'lim muassasalarini tashkil etish va tugatish konunga muvofiq ravishda amalga oshiriladi. Maktabgacha ta'lim muassasalari ularning yo'nalishlariga ko'ra quyidagi turlarga bo'linadi:

- bolalar yaslisi, bolalar bog'chasi, bolalar yasli bog'chasi, xonadon bolalar bog'chasi, (ham mustaqil muassasa sifatida, ham filial sifatida);
- bog'cha maktab majmuasi;
- tarbiyalanuvchilarni bir yoki bir necha ustuvor yo'nalishlarda rivojlantiradigan (til o'rganish, badiiy-estetik, sport va boshqa yo'nalishlar bo'yicha) maktabgacha ta'lim muassasasi.

Yuqorida biz maktabgacha ta'lim tizimining mohiyati uning strukturasi ko'rib chiqqan bo'lsak. Endi esa **maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor vazifalari, xususi, fikrlarni keltirib o'tamiz.**

Bugungi kunda maktabgacha ta'limni yanada rivojlantirishning eng muhim yo'nalishlaridan biri ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy pedagogika va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etishdir.

So'nggi vaqtlarda ushbu yo'nalishda maktabgacha ta'limni boshqarishning axborot tizimini, shuningdek, bolalarni davlat maktabgacha ta'lim muassasalariga Davlat xizmatlari markazlari yoki O'zbekiston Respublikasi Interaktiv davlat xizmatlarining yagona portali orqali qabul qilish bo'yicha davlat xizmatlari ko'rsatish tizimlarini joriy etish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirildi.

O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi tomonidan ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy ilg'or o'qitish shakllari, yangi pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy qilish orqali tarbiyalanuvchilarning har tomonlama rivojlanishi ta'minlanmoqda.

Shu bilan birga, maktabgacha ta'limning hozirgi holati telekommunikatsiya infratuzilmasini yanada rivojlantirishni, maktabgacha ta'lim muassasalarining keng polosali Internet tarmog'iga ulanishini ta'minlashni, ma'naviy yetuk yosh avlodni tarbiyalashning samarali tashkiliy va pedagogik shakllarini va usullarini ishlab chiqishni taqozo etadi.

Maktabgacha ta'lim sohasida innovatsion jarayonlarni rivojlantirish va joriy etish maqsadida quyidagi tadbirlarning amalga oshirilishi nazarda tutilmoqda:

- vazirlik axborot xavfsizligining munosib darajasini ta'minlash, yagona axborot maydonini yaratish;
- maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlantirish sohasida ilg'or xalqaro tajribani o'rganish, umumlashtirish va joriy etish maqsadida xorijiy mamlakatlarga o'quv safarlarini tashkil qilish;
- o'quv va o'quv-metodik adabiyotlarning yangi avlodini tayyorlash va nashr etishni tashkil qilish, raqamli ta'lim resurslari, uydan turib masofali ta'lim

berish va ota- onalar bilimini oshirish texnologiyalarini joriy etish;

Navbatdagi maktabgacha ta’lim tizimini rivojlantirishning ustuvor vazifalaridan biri bu – sohada davlat-xususiy sherikchilikni rivojlantirish.

Bolalarni maktabgacha ta’lim bilan qamrab olish ko‘lamini oshirish bo‘yicha vazifalarni hal etish birinchi navbatda maktabgacha ta’lim muassasalari quvvatlarini oshirishni taqozo etadi. Maktabgacha ta’lim tizimini moliyalashtirishning hozirgi hajmi, tug‘ilishning o‘sishi dinamikasi saqlanib qolayotgan bir paytda, maktabgacha yoshdagi bolalarning qamrovini mavjud darajada saqlab turishni ta’minlab beradi, ammo uning o‘shishiga yordam bermaydi.

XULOSA VA MUNOZARA

Xulosa shuki, bolalarning har xil faoliyatlarini ilmiy asoslangan tamoyillar asosida almashtirib borish, har xil yosh guruhlarda bolalar hayotini to‘g‘ri tashkil etishni ta’minlaydi. Fikrimizcha, bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta’minlashga qaratilgan pedagogik jarayon murakkab va rang-barangdir. Tarbiya masalalari ta’lim-tarbiya ishining tashkiliy shakllari, bolalar faoliyatining har xil turlari: mashg‘ulotlarda ta’lim berish orqali, ijodiy va qoidali o‘yinlar, ularning mustaqil faoliyati, o‘z mehnati va kattalar mehnati bilan tanishtirish, o‘z-o‘ziga xizmat qilish, sayrlar, gigienik tadbirlar orqali amalga oshiriladi. Shuningdek, ta’lim- tarbiya ishlarini muvaffaqiyatli amalga oshirish bolalar bog‘chasidagi pedagogik jarayonning har bir faoliyat turini to‘g‘ri tashkil etishga bog‘liqdir.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PQ-4312 Qarori, 2019 y.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha ta’lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5198-son Farmoni, 2017 y.
3. Shonazarov, M. E. (2021). Developing Intercultural Competence in Teaching Foreign Languages. Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry, 12(8).
4. Shonazarov, M. E. (2021). DEVELOPING THE INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE OF ENGLISH LANGUAGE STUDENTS. Экономика и социум, (4-1 (83)), 377-381.
5. Shonazarov, M. E. (2021). FORMING INTERCULTURAL COMPETENCE IN TEACHING ENGLISH. Экономика и социум, (3-2 (82)), 752-754.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida”gi PQ-3305-son Qarori, 2017 y.
7. Аликулова, М., & Култаев, Ш. (2023). СОВРЕМЕННЫЕ ПРИНЦИПЫ ВВЕДЕНИЯ ПЕРВОГО ПРИКОРМА ДЕТЯМ ДО 1 ГОДА ЖИЗНИ ПРИ ЕСТЕСТВЕННОМ, ИСКУССТВЕННОМ И СМЕШАННОМ ВСКАРМЛИВАНИИ. Евразийский журнал медицинских и естественных наук, 3(8), 112-117.
8. Манноновна, А. М. (2022). Лекарственное Поражение Печени И Применение Гепатопротекторов При Этой Патологии. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 3(4), 294-300.
9. Sh. Shodmonova Maktabgacha ta’lim pedagogikasi. O‘quv-metodik qo‘llanma – T., 2008 y.
10. АМИНОВА, Н. THE LEADING NATURE OF SPIRITUALITY IN SOCIAL DEVELOPMENT. UNIVERSITETI XABARLARI, 2019,[1/4] ISSN 2181-7324.
11. Aminova, N. B. (2014). THE ROLE OF SCIENCE IN SOCIAL PROGRESS. The Way of Science, 85.
12. Аминова, Н. Б. (2016). Диалектическая связь между духовностью и социальным прогрессом. Credo new, (1), 12-12.
13. Aminova, N. B. (2019). SOCIAL PHILOSOPHY AND SOCIAL AND HUMANITIES IN THE KNOWLEDGE OF SOCIETY. Экономика и социум, (10 (65)), 7-9.

14. Nishonova Z.T., Alimova G.K.. Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi T.: TDPU 2017.
15. Aminova, N. B., & Sh, M. M. (2020). MODERN PROBLEMS OF PHILOSOPHY. Экономика и социум, (7 (74)), 3-6.
16. Aminova, N. (2022). THE SIGNIFICANCE OF NATURAL PHILOSOPHY AND THE EPISTEMOLOGICAL HERITAGE OF FRANCIS BACON IN THE FORMATION OF THE PHILOSOPHY OF THE NEW TIME. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 2(10), 27-37.

Research Science and
Innovation House

